

De Klinkenberg

"Veilig en verzorgd wonen"

Verleden, heden en toekomst

De Klinkenberg

"Veilig en verzorgd wonen"

Verleden, heden en toekomst

Colofon

Uitgave: SABE De Klinkenberg
Van Heutszlaan 1000
6711 KX Ede

Tekst: Marie-José Urlings

Foto's: Mike Nijhof, NCHB, Provincie Gelderland

Druk: Frouws Ede BV

Voorwoord

Algemeen zorgcentrum voor bejaarden De Klinkenberg in Ede opent, ter gelegenheid van haar 25-jarig jubileum, een boekje over verleden, heden en toekomst.

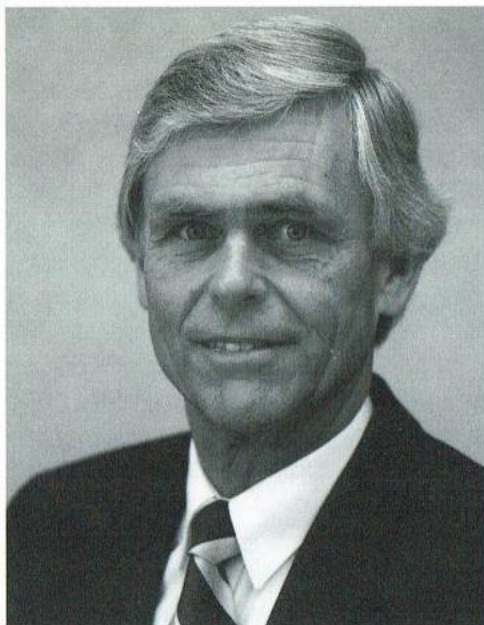
Een boekje voor bewoners, verwanten, geïnteresseerden en toekomstige bewoners van De Klinkenberg.

Met zorg en aandacht is gekozen voor mensen die op één of andere wijze sterke banden hebben met het centrum. Mensen die hierover, ieder vanuit het eigen perspectief en de eigen ervaringen, wilden vertellen. Sommigen vanuit beleids- en bestuursposities, anderen omdat ze er wonen of werken.

Ze spreken klare taal en hebben een heldere, kritische blik op de toekomst van De Klinkenberg. Unaniem zien ze deze toekomst met vertrouwen tegemoet. Een bemoedigende start voor de komende vijftieng jaar, waarin veranderingen onvermijdelijk zullen zijn, maar de bewoners onveranderlijk op de eerste plaats blijven komen.

Bestuur en directie

Ede, 20 november 1995

Dhr. G. Chr. Voerman

INLEIDEND GESPREK MET GEDEPUTEERDE VOERMAN

„DE LIJNEN DIE DE KLINKENBERG UITZET VIND IK HEEL POSITIEF”

Als lid van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland heeft G.Chr. Voerman (CDA) onder meer het ouderenbeleid in zijn portefeuille. „Sinds kort”, zegt hij bescheiden tijdens het gesprek voor de inleiding van dit jubileumboekje. Dat verhindert hem evenwel niet zijn mening, tevens die van de provincie, afgewogen weer te geven. Die komt er samengevat op neer dat de verschuivingen in de gezondheidszorg in het algemeen en die in de ouderenzorg in het bijzonder een nieuwe aanpak vereisen. Een geïntegreerde benadering van de zorg, die de zelfstandigheid van de individuele bewoners van (toekomstige) zorginstellingen als uitgangspunt heeft. En die uitgangspunten vindt hij in het beleidsplan van de Klinkenberg.

Hij kent, bekent hij ruitelijk, het jubilerende zorgcomplex De Klinkenberg niet persoonlijk. Daarvoor is hij nog te kort belast met

het onderdeel ouderenzorg. Wèl heeft Voerman het beleidsplan van deze instelling gelezen. Met instemming, blijkt al snel. „Ze laten hierin zien wie ze zijn, willen zijn en waarvoor ze staan. Ik ben heel positief over de lijnen die ze uitzetten. Kenmerkend is dat duidelijk wordt uitgesproken dat de ouder wordende mens centraal staat. Daarbij gaat die meer in de richting van een consument, die zelf kritisch beoordeelt en uiteindelijk zijn keus bepaalt”.

Verschuivingen en veranderingen zijn onontkoombaar. Zij hebben onvermijdelijk gevolgen voor instellingen. Waar eerder het accent op wonen lag, komt dit nu op de zorgvraag. „De behoefte aan zorg neemt toe en er treedt een verschuiving op van verzorgings- naar verpleeghuis. Een oudere populatie, die meer zorg nodig heeft, vereist een gedifferentieerd pakket. Dit vraagt binnen de zorg-instelling meer gespecialiseerde deskundigheid. Daar ligt een uitdaging voor bestuur, directie en ook voor de provincie. Wat voor soort personeel komt in zo'n instelling?”

Voerman vervolgt: „Een verpleging die een appèl doet op de mogelijkheden van de ouder wordende mens. Van de wat passieve benadering van nu (of tot voor kort) naar een actievere, gericht op de zelfstandigheid van de individuele consument. Terwijl tegelijkertijd een grotere verplegingsbehoefte ontstaat door de veranderende, oudere populatie. Als provincie zetten wij daar extra geld op in.”

Dit betreft de woon-zorg-situatie van dit moment, maar op veel plaatsen is dit al aan het veranderen. De ouderenzorg gaat meer buitenshuis en brengt de zorg buiten de deuren van de instelling. „Rond dat huis komen wijkgerichte woonsituaties, onder meer aanleunwoningen, waarin mensen ook diensten kunnen betrekken van het huis. Maar ook nog geheel zelfstandig wonende ouderen kunnen, rechtstreeks of via instellingen als thuiszorg en maatschappelijk werk, zorg betrekken van de instelling.”

Dit brengt Voerman op een volgend element: samenwerking. „Je leeft niet op een eiland en ieder moet erkennen dat de wereld groter is dan zijn huis en werkgebied. Niet de instituten staan centraal, maar de zorgvrager.”

Hier her- en erkent Voerman een grote uitdaging. Zeker voor De Klinkenberg met zijn algemene status. „Belangrijk is de vraag: hoe kan het efficiënter. Niet goedkoper, maar het beschikbare geld ten dienste van de zorgvrager aanwenden. Dan ontkom je er niet aan dat je, op functionele terreinen, zult moeten gaan samenwerken. Alleen in samenwerking valt winst te boeken.”

De provincie geeft zelf het voorbeeld. „Wij proberen het ook integraler aan te pakken, stemmen ouderenbeleid af met huisvesting en ruimtelijke ordening. Wij hebben ondanks de bezuinigingen extra geld ingezet voor experimenten met ouderenhuisvesting en continueren het steunpunt voor ouderenhuisvesting.”

Besturen zullen, in de opvatting van Voerman en de benaderingswijze van de provincie, niet langer belangenbehartiger van één bepaalde groep zijn. „Gezamenlijk moeten zij een in de gemeente en gemeenschap ingebedde groep vormen die ervoor zorgt dat iedereen goede, individuele zorg krijgt.”

„Ik ben warm voorstander van identiteit, maar je kunt in de wereld niet in je eentje ten strijde trekken. Samenwerken is dus het devies. Uiteindelijk kiest de oudere zelf, eventueel ondersteund door de kinderen, voor kwaliteit. In het plan van De Klinkenberg tref ik dit aan.”

Het meest cruciale is, volgens Voerman, de mondige oudere zelf een belangrijke stem te laten hebben in de zorg. Daarom is de provincie bezig met het initiëren en bevorderen van een geïntegreerd, gedifferentieerd pakket door middel van een zogenoemde ‘regiovisie’. „Nog dichter bij de individuele zorgvraag, waarin de consument meepraat en kan meebepalen wat er in zijn regio is. In elk toekomstig beleid moet de oudere zelf de rode draad zijn. En dat herken ik in het beleidsplan van De Klinkenberg.”

Mevr. N. Blaak

OUD BESTUURSLID EN ERE-LID NEELTJE BLAAK

Neeltje Blaak (90 jaar) is gevraagd om over de historie van De Klinkenberg te vertellen. Zelf stond ze aan de wieg van het eerste en enige grote algemene bejaardencentrum van Ede. Op 1 juni 1961 schreef zij, als toenmalig voorzitter van de raadsfractie van de PvdA, een brief aan een aantal Edenaren. Zij nodigde hen uit voor een vergadering op 9 juni in het gemeentehuis om te spreken over de bouw van een algemeen bejaardenhuis. Hiermee gaf Neeltje Blaak het startsein, al duurde het tot op 9 mei 1969 voordat door oud-gedeputeerde H.J. van Eck de eerste steen werd gelegd en op 20 november 1970 burgemeester Platteel de officiële opening verrichtte.

Van iemand die bijna een eeuw oud is verwacht je nostalgische terugblikken en wekken scherpe opinies over heden en toekomst verbazing. Neeltje Blaak produceert beide. Tijdens het gesprek blijkt dat zij vanuit haar woonplaats Lunteren ontwikkelingen om zich heen kritisch volgt. „Wat ze nu op De Klinkenberg aan het doen zijn vind ik heel goed. Ze veranderen en scheppen iets met verschillende mogelijkheden. Een grote diversiteit, daar hoop ik op en dat moet lukken met het enthousiasme van de mensen.”

De term hoogbejaard is qua leeftijd zeker van toepassing op Neeltje Blaak, die ruim negen decennia achter de rug heeft. Verder lijkt dit niet op haar te slaan. Levendig, betrokken en enthousiast vertelt ze over een kwart eeuw Klinkenberg. Daarin betreft zij haar eigen verleden en de toekomst van het Edese zorgcentrum met evenveel kennis en inzicht.

„Eigenlijk moet je Schoonhagen hebben”, vindt Neeltje Blaak, haar mede-erelid van het stichtingsbestuur van De Klinkenberg naar voren schuivend. „Hij weet van veel dingen meer dan ik.”

Met alle respect voor Schoonhagen, ons gesprek is met Neeltje Blaak. En die is goed op de hoogte. Oud-bestuurslid en ere-lid van De Klinkenberg, twaalf jaar gemeenteraadslid voor de PvdA in Ede en acht jaar lid van de Provinciale Staten van Gelderland. Allemaal naast haar werk als directrice van vormingscentrum De Born in Bennekom.

WONDERLIJKE CARRIÈRE

Neeltje Blaak had een wat wonderlijke carrière voor een vrouw die aan het begin van deze eeuw het levenslicht zag als zesde dochter in een Arnhems gezin. Ze was pas één jaar toen ze haar moeder verloor, maar zegt ze ‘mijn vader was een uitstekende moeder’. Hij had volgens zijn jongste dochter een doodgewoon baantje, maar zei: mijn dochters moeten doorleren. Kennelijk had hij overwicht, want alle zes deden dit. ‘Als je blijft zitten moet je in een dienstje’, dreigde vader Blaak. Neeltje en haar twee jaar oudere zus, met wie ze nu in Lunteren woont, werden onderwijzers.

Via het onderwijs, waarvoor ze naar de Zuid Hollandse eilanden verhuisde, kwam Neeltje Blaak in het landelijk jeugdwerk en van daaruit in het vrouwenwerk op De Born in Bennekom. „Zo kwam ik vanuit het westen in de gemeente Ede. Eigenlijk was het bestuurlijk werk wel zwaar naast het werk op De Born, maar ik vond de bestuurlijke praktijkervaring belangrijk. Het statenwerk was niet erg boeiend, maar de gemeenteraad was leuk.”

Begin jaren zestig ontdekte Neeltje Blaak en enkele geestverwanten dat het toch wel gek was dat zo’n grote gemeente als Ede geen algemeen bejaardenhuis had. „Ik redeneerde dat je daarin woont en wonen moet je kunnen waar je wilt.” Lukraak werden wat mensen opgetrommeld die wel voelden voor het stichten van een algemeen bejaardencentrum in Ede.

Vertegenwoordigers uit de PvdA, VVD, het Humanistisch Verbond en

de Protestantenbond plus wat notabelen. Er werd een voorlopig bestuurtje gevormd en Schoonhagen, militair bij de Genie, leverde een belangrijk aandeel in de verwerving van gronden van defensie. „De Protestantenbond haakte af, die wilden zelf iets in Bennekom opzetten. Zo sukkelde het langzaam voort tot de provincie zei: het mag, maar dan moet het wel een groot huis worden. Daar voelden we eerst niets voor, maar toen we met de NCHB (Nederlandse Centrale voor Huisvesting van Bejaarden) hadden gebeld en die het idee steunden, gingen we voort.”

Simpel was dit niet. „We wisten van toeten noch blazen, maar we deden het toch maar. Ik gaf tien jaar cursussen gezins- en bejaardenwerk aan de landelijke vereniging Opleiding Bejaardenwerk (van 1968 tot 1978). Daarom mocht ik - en omdat ik verstand had van mensen - personeel aannemen. Wij (de als eerste benoemde directeur Krol en Blaak) stelden de hoofden aan. Hoofd huishouding, verzorging, keuken en technische dienst. Ze zijn allemaal lang gebleven. Krol was eigenlijk de enige met ervaring in het bejaardenhuiswezen en hij had een heel bijzondere vrouw. Iemand met charisma. Zij heeft een begin gemaakt met het begrip gastvrouw in De Klinkenberg. Mevrouw Krol deed dat min of meer onbewust, zij gaf persoonlijke aandacht aan bewoners en stelde mensen op hun gemak. Het bestuur zag in dat dit heel belangrijk was en honoreerde dit op den duur. Toen mevrouw Krol wegging kwam een ex-nachtverpleegster in haar plaats, ook een bijzondere vrouw. Je kunt dit niet leren, maar het is een van de belangrijkste banen in De Klinkenberg.”

VERSTANDHOUDING

In het begin, herinnert zij zich nog goed, was de verstandhouding met de overige bejaardenhuizen in Ede niet zo best. „We werden met de nek aangekeken, maar later werd de verstandhouding beter. Het hielp ook dat ik, als vertegenwoordigster van De Klinkenberg, in het overkoepelend orgaan van de Edese bejaardenhuizen zat. Toen Bethanië in één week moest verhuizen, hielpen alle huizen spontaan mee.”

Uit de beginperiode van De Klinkenberg staat haar nog bij dat er sterk werd gereguleerd. „Wij zagen in dat het huis niet te groot mocht worden. Wij wilden mensen niet letterlijk en figuurlijk laten verdwalen. Daarom hebben we in 1970 al units ingesteld. Twee verdiepingen die samen één unit vormen met een eigen unithoofd als aanspreekpunt. Mensen mochten zich niet verloren voelen.”

Een tikje ondeugend grinnikend bekent ze één van de leukste momenten uit die eerste jaren. „Er kwamen direkt al zoveel christenen in De Klinkenberg,” zegt ze een tikje triomfantelijk. „En de burge-meester, ik ben zijn naam kwijt, die er het hardst op tegen was kwam uiteindelijk ook in De Klinkenberg. Hij is daar zelfs gestorven.”

Mooi vindt ze het ook dat de socialistische gedeputeerde drs. Huub van Eck de eerste steen voor het algemene bejaardencentrum legde. Het meest waardeert ze in dit verband dat er tot op de dag van vandaag nooit naar je achtergrond wordt gevraagd bij inschrijving of sollicitatie. „Wel hielden we als bestuur in het begin vast aan vervanging uit eigen gelederen. Iemand uit gemeente, Humanistisch verbond of partij die in de plaats van iemand uit dezelfde bloedgroep kwam. Later is dat standpunt verlaten en dat is goed.”

Neeltje Blaak zat zelf vele jaren in het Klinkenberg-bestuur. Ze weet zelf niet eens meer precies hoeveel, want de band met het Edese zorgcentrum voor ouderen is er nog steeds. Die wordt wederzijds in stand gehouden. „Want”, zo vertelt ze trots. „als er iets te doen is sturen ze een taxi om mij op te halen. Ze houdt op afstand nog steeds de vinger aan de pols en bewondert het enthousiasme van de mensen daar. „Ze houden de bewoners heel knap op de hoogte in Klinkenberg Klanken. Daarin staat heel duidelijk wat ze willen en hoe ze dit denken te doen. En de nieuwe directeur hoort daar. Die is in De Klinkenberg helemaal op zijn plaats, dat voelde ik meteen.”

Neeltje Blaak is geen ‘terugkijker’, ze kijkt liever vooruit. „Ik leef nu. Gelukkig nog in mijn eigen huis met mijn zus. Wij willen hier nog niet weg, want we kunnen de tuin niet missen. Het is echter een geruststellend idee dat de Klinkenberg er is. Ook mijn zus vindt dit een veilige gedachte. Als ik moet verhuizen zal ik nooit naar een huis in Lunteren gaan. Ik ben helemaal verknocht aan De Klinkenberg.”

Mevrouw Ina Kleijer

AFDELINGSHOOFD INA KLEIJER:

„De bewoners komen op de eerste plaats”

Afdelingshoofd Ina Kleijer werkt al zestien jaar in De Klinkenberg. Ze vindt haar werk heerlijk en ziet met verlangen uit naar de op handen zijnde veranderingen. Het kan er, wat haar betreft, alleen nog maar leuker op worden. Er is al veel veranderd de afgelopen jaren, maar wat Ina Kleijer betreft doorstaat één gegeven moeiteloos bezuinigen, wisselingen van de wacht en alle veranderingen: de bewoners. Die komen onveranderlijk op de eerste plaats, want daar draait het om.

Als zeventienjarig meisje kwam Ina Kleijer al in De Klinkenberg als vakantiehulp. Ze had geen idee wat ze verder wilde na het behalen van haar mavo-diploma en bleef hangen. Via de opleiding bejaardenverzorgenden klom ze op tot waarnemend afdelingshoofd en is sinds 1987 hoofd van de afdeling. Het werk was, in die begintijd, heel anders. „Dat is niet meer te vergelijken. De bewoners waren geestelijk en lichamelijk in een veel betere conditie. Ze mochten niets man-

keren. Nu is het de omgekeerde wereld en moeten ze iets mankeren om opgenomen te kunnen worden.”

Zestien jaar geleden begon Ina haar werkdag om acht uur met pap en thee delen, hier en daar een bed opmaken en iemand helpen haar of zijn kousen aan te doen. Om negen uur was je dan op de afdeling klaar, want de mensen konden zich vrijwel allemaal zelf redden. „Wij gingen toen met mensen naar het dorp, nu vinden de bewoners dat te druk en zitten ze liever buiten op een stoel als het mooi weer is.”

De behoeften van de bewoners van De Klinkenberg zijn ingrijpend gewijzigd en daarmee zijn de eisen aan de verzorgenden veranderd. „Vroeger had je meer huishoudelijke taken”, weet Ina nog. „Dan moesten na het koffie-delen kamers worden schoongemaakt. Iedere week kreeg de gang een grote beurt en werden de ramen gezeemd. Nu hebben wij andere prioriteiten. De mensen hebben nu in de eerste plaats verzorging en aandacht nodig en pas als we met genoeg mensen zijn geven we het kantoor een grote beurt.”

MEDEWERKERS IN CIJFERS

Het aantal medewerkers in De Klinkenberg was in het beginjaar 76. In de periode van '75 tot '80 nam dit met bijna twintig toe tot 104. In 1990 was dit gestegen tot 165 medewerkers.

In 1971 waren er 29 verzorgenden, in de tien hieropvolgende jaren nam dit aantal mondjesmaat toe met acht. In het volgende decennium ging het harder en groeide het aantal verzorgenden tot 79 in 1990.

VAN OUDEREN HOUDEN

Ina Kleijer constateert een accentverschuiving in de zorg. „Vroeger (vijftien, zestien jaar geleden) was je veel minder met de bewoners zelf bezig. De mensen waren jonger, zelfstandiger en bleven langer. Nu krijg je veel meer bewoners die geestelijk hulpbehoevend zijn. Ik heb veel cursussen gedaan om bij te blijven, al kun je niet alles leren.”

Voor Ina Kleijer staat als een paal boven water dat je van ouderen moet houden om dit werk te kunnen doen. „Je moet gevoel voor oudere mensen hebben. Je werkt met mensen. Betutteling vind ik afschuwelijk en dat willen de bewoners ook niet. Daarom letten wij erop dat we ze niet alles uit handen nemen. Het zijn mensen die heel

veel hebben meegemaakt, twee oorlogen, een enorme technologische ontwikkeling en dan zouden wij als snotneuzen komen vertellen wat ze moeten doen. Dat werkt niet.”

Je moet veel geduld hebben en dat, vertelt Ina Kleijer, staat soms haaks op ontwikkelingen in de zorg. Alles moet sneller, efficiënter, terwijl het juist met de huidige - gemiddeld hoogbejaarde - bewoners steeds langzamer gaat. „Daarom is het van belang dat je kijkt naar wat iemand kan en niet naar wat iemand niet meer kan”, legt Ina uit. „Het kost wat meer tijd, maar levert uiteindelijk meer op. Het zijn geen kleine kinderen. Het zijn mensen die middenin de maatschappij hebben gestaan en die respect verdienen. Ik ben er voor hen. Ik werk hier om voor hen te zorgen.”

Ze zit het allemaal stralend te vertellen en laat geen enkele ruimte voor twijfel over het plezier dat ze in haar werk heeft. „Het leuke is dat er zoveel verschillende mensen zijn die ieder een eigen mening hebben en daarvoor uitkomen. Onze bewoners komen uit alle lagen van de bevolking. Dat maakt het werk interessant en leuk.”

VERHOUDINGEN BEWONERS

In de beginjaren van De Klinkenberg was de verhouding twintig procent mannelijke en tachtig procent vrouwelijke bewoners. In 1990 was dit exact hetzelfde, maar in de tussenliggende jaren versprong het nog wel eens in het voordeel van de mannelijke bewoners. In 1980 was een kwart van de bewoners man. In 1995 ligt de verhouding weer bijna eender als in 1971, namelijk 78 procent vrouwen en 22 procent mannen.

Opmerkelijk is het afgenomen aantal echtparen. In 1971 woonden 24 echtparen in De Klinkenberg, een aantal dat globaal gelijk bleef tot 1985. Daarna nam het drastisch af tot 12 in 1995.

HULP BIJ DAGELIJKSE VERZORGING

Op haar afdeling wonen vijftientwintig bewoners die 's ochtends met drie en 's middags met twee mensen worden verzorgd. „Nu begin ik om acht uur met pillen delen en suikerpatiënten spuiten. Van de vijftientwintig bewoners op onze afdeling zijn er vijftien die hulp nodig hebben bij de dagelijkse verzorging. Dat betekent, jammer genoeg, dat de mensen die minder zorg nodig hebben ook minder aandacht krijgen.”

De zorg is erg bewonergericht, wassen, aankleden en zonodig mensen naar de koffiezaal brengen. „Na de koffie is het bedden opmaken, afwassen en waar nodig mensen verdrogen. Wij proberen verplichtingen zoveel mogelijk te vermijden. Mensen hoeven niet op vaste tijden naar het toilet, dus kunnen ze bellen als ze naar de wc moeten.

Menswaardig, respectvol. Woorden die Ina Kleijer weliswaar amper gebruikt, maar die in haar verhaal een vanzelfsprekende plaats innemen. „Ik denk altijd maar: stel dat mijn vader of moeder hier woonde.” Ze geeft eerlijk toe dat ze, bij de aanstelling van nieuwe teamleden, kritisch kijkt naar de instelling hiervan. „In het werkoverleg wordt de beroepshouding besproken, iets dat zich in de loop van de jaren heeft ontwikkeld. Wij hebben als enige afdeling een mannelijke bejaardenverzorger. Hij heeft hier eerst stage gelopen en daarna wilden wij hem wel in ons team. Dit is heel verfrissend en de bewoners zijn gek met hem.”

Ina vertelt dat ze, werkend in een team en met de verschuiving van accenten, meer op de anderen moet kunnen terugvallen. „Er zit nu veel meer omheen dan vroeger. Ik ben verantwoordelijk voor mijn afdeling en wil dat de mensen tevreden zijn. Geen ge-je en gejouw tegen oudere mensen. Wij werken in hun huis.”

NIEMAND HEEFT PRIVILEGES

Dienstbaar zijn binnen redelijke grenzen. „Alle mensen die hier wonen hebben evenveel rechten. Iedereen is gelijk en niemand heeft privileges. Er is voor iedereen wat in De Klinkenberg met genoeg activiteiten om uit te kiezen. Wie dat wil kan iedere dag ergens aan meedoen. Elke veertien dagen is bijvoorbeeld een bingo, er is bloemschikken, aquarelleren, er zijn diavoorstellingen en uitstapjes. Wij stimuleren mensen ergens aan mee te doen en omdat wij dichtbij hen staan weten we wat hun interesses zijn. ‘s Avonds vervangt de televisie veel van de activiteiten, dan kijken ze naar de Bold & the Beautiful of de vijf-uurshow”.

Tegelijk met de toegenomen betrokkenheid met de individuele bewoners zijn Ina Kleijer en haar collega's meer bezig met de organisatie. „Er zijn verschillende werkgroepen waarin ik zit. Onder meer de feestcommissie, waarin ook bewoners zijn vertegenwoordigd. Vroeger mocht je je mening geven, maar daar werd niks mee gedaan. Nu wordt ons gevraagd hoe we iets willen hebben en als dit gebeurt dan ben je ook verantwoordelijk. Dat maakt het werk veel leuker.

Iedereen krijgt meer invloed op het beleid en je ziet dat daardoor een heleboel verschuift.”

De verschillende ‘beslissingslagen’ in De Klinkenberg lopen volgens Ina Kleijer veel meer dooreen dan in het verleden. „Je stem wordt gevraagd en gehoord. Je doet dit werk met z’n allen. Ik heb bovendien een heel goed team, want zonder hen kan ik niets en ben ik niets. Strubbelingen worden uitgepraat, zand erover en door.”

Niet elke verandering is een verbetering, vindt ook Ina, maar ze heeft het volste vertrouwen in de op handen zijnde veranderingen in De Klinkenberg. „In ieder geval leer je ervan. Iedereen heeft ermee te maken en ik vind het vooral leuk omdat ik er vanuit de verzorging echt in betrokken wordt. Ik voel me helemaal verweven met De Klinkenberg en vind het heerlijk hier.”

Mevrouw A. Roelofsen-Rothuizen

BEWOONSTER MEVROUW ROELOFSEN-ROTHUIZEN:

„JE GAAT PAS ALS JE ECHT NIET MEER KUNT”

In de maand september van het jubileumjaar is mevrouw A. Roelofsen-Rothuizen tweeënnegentig geworden. Slecht ter been, dat wel, maar geestelijk nog zo scherp als een mes. Kritisch, bijdehand, tolerant en met een ruimhartige blik op de toekomst. Niet de hare, maar die van de komende generaties. Het zal haar tijd wel duren, verwacht ze, maar voor jongeren moet er ook nog een Klinkenberg zijn. Daaraan torn je niet, al begrijpt ze goed dat de overheid nou eenmaal ergens moet bezuinigen. Wat haar betreft echter liever niet in de voorzieningen voor ouderen. Niet voor haarzelf, maar voor al diegenen die na haar komen.

Al vijf jaar woont mevrouw Roelofsen in De Klinkenberg. Ze geeft grif toe dat ze, in eerste instantie, niet stond te popelen om hier terecht te komen. „Je gaat pas als je echt niet meer kunt”, vindt ze en vertelt hoe dit onvermijdelijke proces bij haar verliep. Als kersverse echtgenote van electriciën Roelofsen kwam de geboren Arnhemse in 1934

naar Ede. Haar man had een baan bij de Akzo en het jonge paar vond een aardig huis aan de Joh. Bosboomlaan.

Ze was pas tweeënzestig jaar toen haar man stierf. „We hadden geen kinderen. Ik ben al dertig jaar alleen en heb altijd goed voor mezelf kunnen zorgen. Ik kookte iedere dag voor mezelf. Nee, niet voor twee dagen, al begon ik daar wel mee. Gekookte aardappelen de ene dag en de volgende dag het restant gebakken. Ik dacht: meid, je wordt veel te dik. En toen ben ik iedere dag vers gaan koken, ik had toch tijd zat.”

Ze piekerde er niet over terug te gaan naar haar geboorteplaats Arnhem na de dood van haar man. „We gingen nog wel eens een dagje naar Arnhem, maar ik wilde daar niet meer wonen. Het was allemaal zo veranderd en ik had hier intussen veel kennissen.”

Vele jaren redde ze zich prima in haar eentje tot ze, al een respectabel eind in de tachtig, met haar benen begon te sukkelen. „Ik had slechte knieën en op een ochtend zakte ik, na het douchen, door mijn linkerbeen. Ik kon helemaal niets meer en had boven geen telefoon. Met de SRV-man, die dagelijks aan de deur kwam, had ik de afspraak dat hij, als ik niet open deed alarm zou slaan. Hij riep door de brievenbus toen ik niet reageerde op zijn bellen en ik schreeuwde naar hem dat hij de buurman moet waarschuwen. Die heeft toen de dokter geroepen.”

Die constateerde een gebroken been, als gevolg van ernstige artrose, en liet mevrouw Roelofsen opnemen in het ziekenhuis. Daar lag ze zeven weken en werd er bij haar op aangedrongen dat ze zich inschreef in de Klinkenberg. „Dat had de dokter wel vaker gezegd, maar ik wilde nooit van mijn leven naar een bejaardenhuis. Ik kon toch alles zelf en mijn geheugen functioneerde nog goed,” zegt ze, maar ze liet zich toch veiligheidshalve inschrijven.

„IK WIST DAT DE KLINKENBERG GOED WAS”

Inschrijven, maar niet opnemen, al moest ze om te revalideren noodgedwongen toch naar De Klinkenberg. Eerst voor één maand, later werd die periode verlengd tot uiteindelijk drie maanden. En dat viel haar, geeft ze eerlijk toe, best mee. Al was ze blij dat ze weer naar haar eigen huisje kon. „Ik kreeg fysiotherapie aan huis en na een poosje kon ik met een kruk zelf de trap weer op.”

Stilletjes in haar achterhoofd broeide het echter. Mevrouw Roelofsen realiseerde zich dat ze, achtentachtig jaar oud en met steeds slechter functionerende benen, vroeg of laat toch andere maatregelen moest

nemen. Zonder kinderen en absoluut niet van plan de burens tot last te zijn, moest er misschien toch een verhuizing naar een bejaarden-centrum van komen.

Acht maanden nadat ze De Klinkenberg had verlaten kreeg ze telefoon. „Mevrouw Van de Vlucht, toenmalig adjunct directrice, zei mij dat er een kamer vrij kwam. Ik kon mijn eigen kamer, die waar ik drie maanden in had geloged, weer krijgen en mocht er een maand over nadenken. Ik wist dat het in De Klinkenberg goed was. Prima verzorging en prima eten. Na een week heb ik gezegd: vooruit maar, want beter wordt het toch niet.”

Een wijs besluit, want nauwelijks verhuisd ging mevrouw Roelofsen door haar andere heen. In het ziekenhuis in Wageningen kwam opname in De Halderhof ter sprake. „Ik zei, niks ervan, ik ga terug naar De Klinkenberg. Misschien was het maar goed dat ik al besloten had, want met twee slechte benen hadden ze me waarschijnlijk niet eens meer opgenomen.”

GEEN BETUTTELING

Mevrouw Roelofsen heeft het goed naar haar zin in De Klinkenberg en kan uitstekend verwoorden waarom. Om te beginnen wordt ze met rust gelaten. „Geen mens legt hier ergens beslag op en betutten je niet. Zo van: dat doen wij wel even en laat ons dat maar doen. Ik regel alles zelf, wat ik zelf kan doe ik ook zelf. Ze hoeven mij niet te vertellen of ik een nieuwe jurk mag kopen of wat ik met mijn zakgeld doe. En als er wat is kan ik zo bij directeur Haverkort terecht. Een fijne man, die er voor ons (de bewoners) is. Laatst was de kabel kapot en kon ik De Klinkenberg-tv niet krijgen. Ik heb toen meneer Haverkort aangeschoten bij de koffie. Een uurtje later, terug op mijn kamer, zette ik de televisie aan en was de Klinkenberg-kabel er weer.” Ze zegt het bijna triomfantelijk.

„Wat er veranderd is kan niemand helpen”, zegt ze begripvol voor de onvermijdelijke gevolgen van de bezuinigingen. Al trok ze onlangs nog strijdlustig met een groep bewoners naar het Arnhemse provinciehuis om te protesteren tegen de voorgenomen reductie van ruim veertig bedden. „Ik ging niet voor mezelf”, zegt ze ten overvloede. „Maar veertig bedden inleveren betekent ook het verlies van een heleboel arbeidsplaatsen. Dat kan toch niet.”

„Dat de meisjes minder tijd hebben ligt niet aan De Klinkenberg. Ja, ze hebben wel tijd genoeg om je aan te kleden en te wassen, maar voor een praatje blijft geen tijd over. Alleen onderwijl. Ze zijn lief

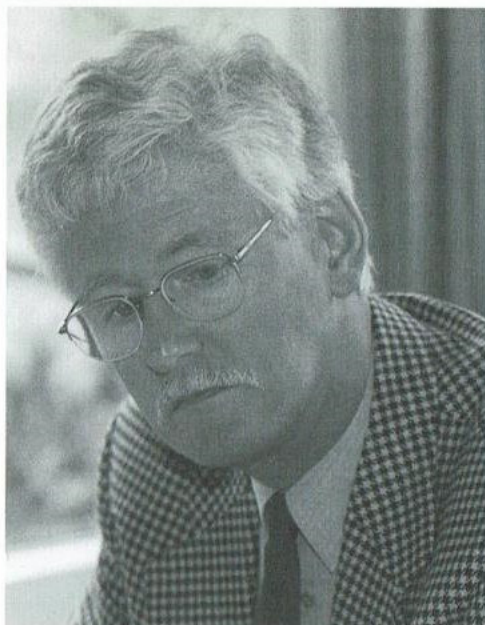
genoeg, maar hebben wel eens te weinig tijd om extra aandacht te geven. Er zitten hier honderden oude mensen en het merendeel heeft behoefte aan aandacht."

MEEGAAN MET JE TIJD

Ze houdt van jonge mensen. „Mijn moeder zei altijd jong hoort bij jong en oud bij oud. Dat moet je niet mengen. Ik weet niet, misschien is het wel zo, maar ik vind het leuk om met jonge mensen te praten. Al zullen die het wel minder leuk vinden om met oude mensen te praten. De tijden zijn anders en als je in deze tijd leeft, moet je je daaraan aanpassen. Meegaan met je tijd, al gaat het soms wel snel, die veranderingen allemaal. Niet veroordelen, maar proberen te begrijpen.” Tot drie keer toe komt, na een correct klopje op de deur, een vriendelijk gezicht om de hoek. Of mevrouw Roelofsen naar de recreatiezaal gebracht wil worden voor de thee? „Over tien minuten”, wimpelt ze even af en zegt: „Ze zijn echt lief, zie je wel hoe geduldig ze zijn.”

Ze wil nog even laten zien hoe riant ze is gehuisvest. Het lijkt wel een restaurant, vindt ze zelf, als ze de menukeuze-lijst laat zien. De hele week staat er op, iedere dag verschillende mogelijkheden, die heel simpel met een rondje om de voorkeur kenbaar gemaakt kunnen worden. Voorgerecht, hoofd- en nagerecht en ook daarin zijn verschillende keuzemogelijkheden per dag. „En het is lekker”, zegt ze waardierend. „Bij de koffie en thee krijgen we altijd een koekje. Ik had laatst iemand op bezoek die daarover heel verbaasd was. Bij haar in het huis kregen ze alleen wat lekkers bij de koffie als er een feestje was.”

De vraag of de dagen lang duren, of ze zich verveelt, beantwoordt ze energiek ontkennend. Haar dagen zijn prettig en naar wens gevuld. „Ze brengen me iedere ochtend om tien uur naar de recreatiezaal voor de koffie. Tot elf uur. 's Middags ga ik van drie tot vier uur voor de thee hier naar toe. Op maandag en woensdagavond drinken we boven koffie met vrijwilligers en ik krijg ook nog wel eens visite. Verder kijk ik televisie en als daar niets aan is, lees ik. Zonder bril. Via een kennis laat ik boeken uit de bibliotheek halen. Nee hoor, mijn dag duurt nooit te lang. In het begin was het wennen, maar nu zit ik hier best.”

W.S. Smit

W. SMIT, DIRECTEUR ALGEMENE ZAKEN NCHB

De stichting Nederlandse Centrale voor Huisvesting van Bejaarden (NCHB) in Amsterdam is de huisbaas van de Klinkenberg. Directeur algemene zaken W. Smit van de NCHB is tevens directeur van de beide aanverwante stichtingen (Nederlandse Centrale voor Bijzondere Huisvestingsvormen en Huisvesting Maatschappelijke Instellingen). Als goede huisbaas moet de NCHB, vertelt Smit, niet alleen goede huisvesting voor ouderen realiseren, maar die panden ook onderhouden en ervoor zorgen dat die huisvesting aan de eisen van deze tijd voldoet.

OVERGANG VAN BEJAARDENHUIS NAAR ZORGCENTRUM

Directeur Smit (sinds 1966 bij de NCHB) kent de Klinkenberg al van voor de opening en adviseerde de toenmalige, onervaren, bestuursleden onder meer over het toelatingsbeleid. Nu, ruim een kwart eeuw later, zegt Smit: „De plannen van de Klinkenberg passen exact in die van de overheid en in de visie van de NCHB. Er moet het nodige gebeuren in de Klinkenberg. Wij willen dat - op facilitair niveau - helpen realiseren zonder verhoging van de huurprijs.”

PENSIONPRIJS

In 1971 was de pensionprijs per maand zeshonderd gulden per persoon. De na volgende tien jaar groeide dit met forse sprongen, 1120 gulden in 1975 en 1695 gulden in 1980. In 1985, vijf jaar later, is de pensionprijs maar 185 gulden hoger geworden. In die tijd betaalde een bewoner 1890 gulden in de maand. In 1990 blijkt de pensionprijs met 430 naar 2320 gulden te zijn gestegen. In 1995 is er een soortgelijk bedrag bijgekomen en betaalt een bewoner 2740 gulden. De Klinkenberg is hiermee nog steeds de goedkoopste in de regio.

De stichting Nederlandse Centrale voor Huisvesting van Bejaarden (NCHB) is in 1950 opgericht en heeft een officiële erkenning als instelling in het kader van de woningwet. De NCHB is in bijna een halve eeuw uitgegroeid van een uit particulier initiatief en maatschappelijke bewogenheid geboren stichting zonder winstoogmerk, tot een bedrijf met ruim honderd medewerkers. Het predikaat 'zonder winstoogmerk' geldt nog steeds.

De NCHB bezit honderdveertig verzorgingshuizen, die gezamenlijk tussen de zeventien- en achttienduizend bewoners huisvesten. Daarnaast bewonen nog eens zo'n twaalfduizend mensen de 'zelfstandige' woningen van de NCHB. De stichting werkt in heel Nederland, maar richt zich uitsluitend op de ouderenhuisvesting.

OUDEN VAN DAGEN

In de oprichtingsperiode was er sprake van een schrijnend tekort aan ouderenvoorzieningen en had de woningnood een toppunt bereikt. Bejaardentehuizen heetten toen nog pensionhuizen en herbergden zogenoemde 'ouden van dagen', die vooral niet teveel mochten mankeren. Smit vertelt dat in de loop van de jaren zestig de inzichten veranderden, maar de verzorgingsopvang bleef beperkt. Pas in de jaren tachtig kwamen er voorzieningen waarin werd gestreefd de bewoners te begeleiden en verzorgen tot aan hun levenseinde. Tegelijkertijd werd er druk uitgeoefend op de politiek om de wet op de bejaardenoorden te herzien. Begin jaren negentig kwam daarbij de gedachte de bejaardenzorg in de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) op te nemen als deel van de volksgezond-

heid. Op 1 januari 1997 vervalt de wet op de bejaardenoorden en begint de overgang naar de AWBZ. Een overgangsperiode die vijf jaar mag duren.

Daarmee komt een tweedeling in de ouderenzorg. Intramuraal (in instellingen) via de wet op de bejaardenzorg en AWBZ enerzijds en anderzijds zo lang mogelijk zelfstandig wonen met behulp van thuis- en mantelzorg. Smit: „Wonen in een verzorgingshuis is moeilijk te definiëren. De scheidslijn tussen wonen en zorg is vaag. We maken nu de overgang mee van het aanvankelijke pensionhuis, via het bejaarden- en verzorgingshuis naar een voorziening, waarin ook intensieve verpleging wordt geboden, iets dat wellicht het beste met de term ‘zorgcentrum’ is omschreven. Zo’n zorgcentrum is tevens coördinatiepunt voor andere dan de interne zorgmogelijkheden.”

DE KLINKENBERG

Om aan deze veranderde functie en doelstelling te voldoen moet de Klinkenberg, die hieraan al tijdenlang voorbereidend werkt, drastisch worden aangepast. Er moet het nodige gebeuren in de Klinkenberg anno 1995. Het is nu een gedateerde voorziening, die met het oog op de toekomstige, zeer zorgbehoeftige bewoners, dringend moet worden aangepast.

Smit legt uit: „De Klinkenberg is nog volgens de strenge regels van het ministerie van Volkshuisvesting in 1970 gebouwd. Alles werd destijds verschrikkelijk secuur nagemeten. Als je begroting maar één gulden afweek van het grensbedrag dat voor dat jaar was vastgesteld, kreeg je zeker problemen. Dan werd de huurprijs daarop afgesteld en kreeg je ofwel verliezen ofwel huurverhogingen.”

In de beginjaren zeventig bleken de tehuizen op enig moment tussen de tweeëneenhalf en drie miljard gulden per jaar te kosten. Het overgrote deel van de bewoners had destijds alleen AOW en - soms - een klein pensioentje. Eigen vermogen was gewoonlijk al snel ingeteerd, zodat voor meer dan zeventig procent van de kosten een beroep op de Algemene Bijstandswet moest worden gedaan. De vraag drong zich op hoe dit zuiniger (met betrekking tot de algemene middelen) kon. De overheid greep in. Er kwam een indicatiestelling en de provinciale planning werd stringenter. In de jaren tachtig volgde nog een bezuinigingsronde met een bouwstop en in 1985 kwam er een nieuwe wet als gevolg waarvan intussen het aantal verzorgingsplaatsen van bijna honderdvijftigduizend tot honderddertigduizend werd teruggebracht. De mensen werden aangemoedigd langer thuis te blijven.

VERANTWOORDE KWALITEIT

Met enige trots legt Smit uit dat de NCHB niet schroomt verzorgingshuizen, in het uiterste geval desnoods al na vijftien jaar, te slopen als ze niet meer aan de eisen van de tijd voldoen. Dit lot is de Klinkenberg niet beschoren.

Begin dit jaar is een zogenoemd 'haalbaarheidsonderzoek' in De Klinkenberg uitgevoerd. Een inventarisatie van de kwaliteit van het centrum op dit moment, die is vastgelegd in een technisch en functioneel rapport. „Daarin is geconstateerd dat er technische oplossingen voor meer-hulpbehoevende bewoners van nu en straks mogelijk zijn. Deze bevindingen zijn neergelegd naast het programma van eisen voor een moderne voorziening. Bijvoorbeeld een grotere deurbreedte en andere sanitaire voorzieningen, maar ook ruimere kamers. En op alle verdiepingen huiskamers, verzorgingsposten en extra bergingen.”

Dit sluit aan bij het beleidsplan van De Klinkenberg waarin staat dat het bieden van huisvesting, ondersteuning, verzorging en verpleging aan bewoners haar kernfunctie is. Bovendien wil De Klinkenberg zorgen voor tijdelijke opvang, nachtopvang, groepsverzorging, wijkfuncties en meer dan honderd aanleunwoningen.

Een onafhankelijk bureau heeft inmiddels geconcludeerd dat deze aangepaste en vernieuwde voorziening past in het aanbod van de regio en voorziet in een behoefte. Bovendien heeft De Klinkenberg ervaring en voldoet zij aan de voorwaarden - zorgvisie en schaalgrootte - voor een verantwoorde kwaliteit van de intensieve zorg.

SPAARPOT

De NCHB staat, bij monde van Smit, helemaal achter de renovatieplannen van De Klinkenberg en wil daarvoor geld uit haar spaarpot halen. Smit, sprekend uit jarenlange ervaring: „Verbouwingen zijn niet slecht voor de bewoners. Er is vaker geconstateerd dat verbouwingen de interesse van de bewoners van verzorgingshuizen prikkelen. Het is niet wetenschappelijk bewezen, maar het blijkt dat het sterftecijfer daalt. De bewoners kijken kennelijk uit naar het resultaat.”

Het gaat om de functionaliteit van het gebouw en het is de bedoeling (veel) betere voorzieningen aan te bieden voor - nagenoeg - dezelfde verzorgingsprijs. Daarbij is het de bedoeling dat de NCHB ook de aanleunwoningen op het Klinkenbergterrein bouwt en beheert, al zal daarvoor nog wel wat onderhandeld moeten worden met overheidsinstanties.

HUUR GEBOUW PER JAAR

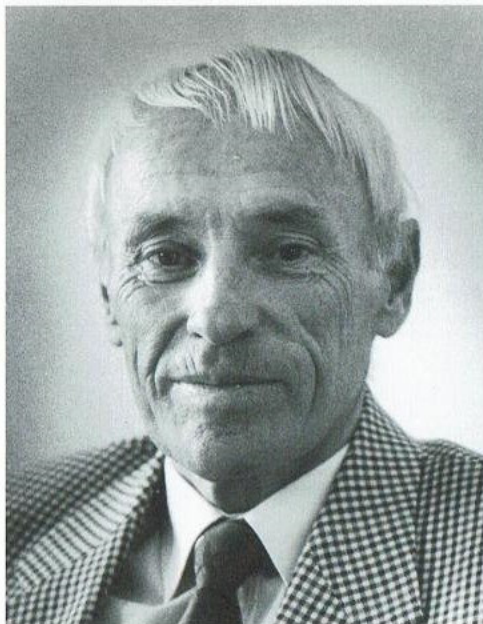
Slechts één keer in de geschiedenis van De Klinkenberg is de jaarlijkse huursom lager geweest dan in de voorafgaande periode. In 1980 bedroeg de huur 920.000 gulden en in 1985 was die tienduizend gulden lager. Gemeten over periodes van vijf jaar is de huurprijs telkens met zo'n tweehonderdduizend gulden verhoogd. In 1971 werd 580.000 gulden betaald en in vijftintig jaar is dit opgelopen tot één miljoenvierhonderduizend (1.400.000) gulden.

Smit stelt, voorzichtig, vast dat het overleg met de provincie Gelderland moeizamer verloopt dan met andere provincies. „Vanaf 1 januari 1997 heeft de provincie geen financiële betrokkenheid meer met de exploitatie van verzorgingshuizen. Bovendien is inmiddels de eigen-bijdrage-positie van de bewoners aanmerkelijk verbeterd. Steeds meer mensen hebben een ambtenarenpensioen en daarin volgen de bedrijfspensioenen. Tot midden jaren tachtig was bijna tachtig procent van de bewoners AOW'er”.

De huidige, meer kapitaalkrachtiger bewoners stellen andere eisen. Smit: „Je ziet ook een bedrijfsmatiger aanpak in de verzorgingshuizen. Een accentverschuiving van „handen aan het bed” in de beginjaren naar managers die zich bezighouden met de ontwikkelingen in de zorg. De kwaliteit van het management is duidelijk verbeterd.”

Smit stelt nadrukkelijk dat de NCHB zich niet bemoeit met de zorg, maar wel met de facilitaire aspecten daarvan. „Wij hebben een vergaarbak aan know how en expertise, die wij bij de afzonderlijke projecten kunnen inzetten zonder dat daarbij dure adviesbureau's hoeven worden ingehuurd. Het is een wisselwerking van elkaar, het verzorgingshuis en de NCHB, aanspreken op geleverde prestaties. En dat lukt het beste door van aanvang af de zaak gezamenlijk aan te pakken.”

Aan de benadering van De Klinkenberg zal het niet liggen, meent Smit. „Dat is er één waardoor we ook het vijftigjarig bestaan nog zullen kunnen vieren. En als alle overheden meewerken kan het hele renovatie- en bouwproces vóór het jaar 2000 gerealiseerd zijn.”

Dhr. H. Roersma

H. ROERSMA, VOORZITTER STICHTINGSBESTUUR

H. Roersma is sinds een jaar of elf bestuurslid van de stichting Algemeen bejaardencentrum Ede „De Klinkenberg”. Gedurende de laatste zeven jaar is Roersma voorzitter. Al die jaren is hij nauw betrokken bij het wel en wee van de ouderenzorg in het algemeen en de Klinkenberg in het bijzonder. Hij beschouwt het als een dankbare taak om samen met de overige, enthousiaste, bestuursleden en de zeer gemotiveerde medewerkers van De Klinkenberg een bestuurlijke bijdrage te mogen leveren.

„WIJ ZIJN HEEL EERLIJK TEGEN DE BEWONERS”

In zijn werk als hoofd civiele dienst van de gemeente Ede kreeg Roersma al veel te maken met de zogenaamde „verzorgende sector”. In zijn functie zat onder meer gebouwbeheer, energiebeheer en onderhoud en dat vormde voor toenmalig voorzitter wijlen Van Deursen een goede achtergrond om Roersma in het bestuur te halen. Wat Roersma vooral prettig vindt in dit verzorgingshuis is de open sfeer. „Wij zijn heel eerlijk tegen de bewoners”.

De afgelopen jaren is de taakstelling van verzorgingshuizen in een stroomversnelling geraakt door gewijzigde inzichten. Veranderingen zijn daarom niet te vermijden, maar worden behoedzaam uitgevoerd. De tijden dat een vijfenzestigjarige in een verzorgingshuis terecht kon zijn al lang voorbij. Daarom wil Roersma daar niet bij stil staan.

GEMIDDELDE LEEFTIJD

In 1971, ongeveer een jaar na de opening van De Klinkenberg, was de gemiddelde leeftijd van de bewoners zeventig jaar.

Dat gemiddelde nam snel toe, van ongeveer vierenzeventig in 1975 en vijf jaar later was dit al gestegen tot éérentachtig.

Daarna steeg de leeftijd van de bewoners geleidelijker tot vijfentachtig in 1995.

„De ouderen van nu zijn mondige, zelfstandige en kritische mensen. Als ze nu in een verzorgingssituatie komen hebben zij één ding gemeen. Zij zijn allen op een zorgaanbod in diverse gradaties aangevoelen. Die zorg kan, bij een indicatie vooraf, redelijk goed worden vastgesteld. Thuiszorg geeft in een aantal gevallen de mogelijkheid om de stap naar een verzorgingshuis uit te stellen of te vertragen. Veel ouderen geven hieraan in eerste instantie hun voorkeur.”

Toch kan er een moment komen dat de oudere de regie over zijn leven verliest en dan kunnen aanleunwoning of verzorgingshuis volgens Roersma een goede oplossing zijn. En daarbij doelt hij op een verzorgingshuis ‘nieuwe stijl’. Met aanleunwoningen, zorg op maat en zonodig verpleeghuisachtige zorg.

Met het stijgen van de gemiddelde leeftijd, momenteel ligt die in De Klinkenberg op vijfentachtig, is de verblijfsperiode daar gemiddeld betrekkelijk kort. „Daarom is een verzorgingstransformatie, een gewijzigde invulling en aanpak van de zorg, in samenwerking met diverse overheden en de eigenaar van De Klinkenberg, noodzakelijk. Er komt een semi-verpleeghuis-aspect bij aan de ene kant, doordat mensen met een heel hoge leeftijd gemiddeld meer zorg nodig hebben, terwijl aan de andere kant nieuwe woonvormen mensen die jonger zijn toch in staat stellen gebruik te maken van de diensten van de instelling.”

PERSONEELSKOSTEN

In bijna een kwart eeuw stegen de personeelskosten van de verzorging van zevenen halve gulden in 1971 naar vijftig in 1995. Dit zijn de kosten van personeelslasten per verzorgingsdag.

Opmerkelijk is daarbij dat de stijging procentueel in de eerste vijftien jaar het grootst was. In 1975 was die twintig gulden, vijf jaar later 33,50. In de vijf daarop volgende jaren ging de dag-verzorgingsprijs maar zes gulden en een dubbeltje omhoog naar 39,60. En de afgelopen vijf jaar maar vijf gulden.

Dit principe werkt woonzorgcomplex De Klinkenberg uit in een gefaseerde toename van de zorgverlening. Mensen vanaf een jaar of vijfenzeventig, nog vitaal, onafhankelijk en zelfstandig, kunnen vooruitlopend op eventuele ouderdomsklachten in een aanleunwoning trekken. Naarmate de krachten afnemen kan individueel meer hulp en zorg worden gevraagd en geboden door de instelling. Pas in een laatste fase, waarin sprake is van echte hulpbehoefte, kan de bewoner in het oorspronkelijke zorgcentrum, dat dan een sterk verpleeghuiskarakter heeft, worden opgenomen.

VOORUITBLIK

Roersma blikt vooruit naar 1997, het jaar waarin de financiering van de verzorgingshuizen onder de AWBZ komen. De inkomenstoets voor opname vervalt dan. „Voor zowel het verzorgings- als voor het verpleeghuis gelden dan identieke normen. Hoe die er precies uit zullen zien is nog niet geheel bekend.”

Dat betekent dat binnen nu (eind 1995) en twee jaar een verzorgingshuis mogelijkheden krijgt en moet ontwikkelen voor verpleegkundige activiteiten. „In deze regio is De Klinkenberg het meest geschikt om een aantal verpleeghuisplaatsen te realiseren. Daar zou de door de provincie opgelegde reductie van bedden een rol in kunnen spelen. Onze verhuurder - de NCHB (stichting Nederlandse Centrale voor Huisvesting van Bejaarden) - onderkent zijn aandeel in de kosten om een verzorgingshuis nieuwe stijl te verwezenlijken. De bereidheid van onze verhuurder om aan de toekomstige ontwikkelingen mee te werken zijn ruimschoots aanwezig. Het behoort zelfs tot de mogelijkhe-

den dat op eigen terrein een vijftigtal aanleunwoningen wordt gebouwd."

ENERGIEVERBRUIK

In haar bestaan verbruikte De Klinkenberg vanzelfsprekend nogal wat energie in de vorm van gas, licht en water.

In de periode van 1971 tot 1975 verdubbelde deze van negentigduizend naar honderdtachtigduizend gulden. Deze stijging zette zich in de daaropvolgende vijf jaar voort (315.000 in 1980) en bereikte een hoogte punt in 1985 toen voor ruim een half miljoen gulden werd verbruikt. Tussen 1985 en 1990 halveerde de gasprijs en werd een energiezuinige ketel geïnstalleerd. Daardoor zakte het energieverbruik in deze periode tot 250.000 gulden, de helft van 1985. In 1995 is er een kleine stijging (tot 310.000 gulden) te zien.

ALGEMENE FUNKTIE

Roersma vertelt over de algemene functie die De Klinkenberg in Ede en omgeving vervult. „Wij onderscheiden ons van de meeste overige huizen door iedereen op te nemen. Uiteraard op voorwaarde dat aan de indicatie-voorwaarden is voldaan. Wij selecteren gelukkig niet op politieke richting, religieuze overtuiging, laat staan op huidskleur. Wij staan zo mogelijk ook voor allochtonen open."

Het aardige daarbij is dat, door deze heterogene samenstelling van de bewonerspopulatie, in De Klinkenberg een grote verscheidenheid aan opvattingen en geloofsovertuigingen vreedzaam naast en met elkaar leeft. „Nergens dan bij ons vindt je zoveel verschillende geloofsbelevingen en dat zal in de toekomst alleen maar toenemen. Ik verwacht dat ook het islamitische aspekt erbij zal komen. Nu al worden in de speciaal daarvoor bestemde ruimte godsdienstoefeningen van verschillende aard gehouden."

DE WIJK

Zorgcomplex De Klinkenberg gaat zich in de toekomst meer en uitgebreider toelagen op haar functie in de wijk. De naaste omgeving van het complex. In de vorm van een tijdelijke- en crisisopvang bestaat dit al. De Klinkenberg heeft ruimte, accommodatie en

opvangmogelijkheden voor incidentele en structurele opnames. In nauwe samenwerking met Kruisverenigingen, Thuiszorg en huisartsen, verpleeghuizen en zo mogelijk andere verzorgingshuizen.

Met alle begrip voor de behoefte van mensen zo lang mogelijk thuis te blijven, wijst Roersma toch op de toename van druk op de zogenoemde 'mantelzorg'. In de praktijk vaak oudste dochters die hun ouder(s) voor honderd procent verzorgen. „Typische besparingszorg”, noemt de voorzitter dit.

Roersma over het zogenaamde 'verkeerde-bed-verschijnsel'. Oudere mensen die in een ziekenhuis zijn opgenomen (voor zo'n achthonderd gulden per dag) en feitelijk zijn uitbehandeld of die dezelfde verpleging in het verzorgingshuis kunnen krijgen. Die kunnen in het verzorgingshuis nieuwe stijl gewoon 'thuis' blijven. In de eerste plaats goed voor de patiënt en in de tweede kostenbesparend.

JAARBUDGET

Over de hele periode van vijftientig jaar steeg het jaarbudget van De Klinkenberg met bijna zeven miljoen gulden.

In 1971 was het budget 1.900.000 gulden, vijf jaar later ruim drieëneenhalfmiljoen en in 1980 was het gestegen tot 5.700.000 gulden. De afgelopen tien jaar was de stijging minder spectaculair. In de periode van 1990 tot 1995 kwam er 'maar' 1,2 miljoen gulden bij. Voor 1995 staat een jaarbudget van negen miljoen gulden.

SAMENWERKING

Transformatie, pluriformiteit en samenwerking. Daar gaat het om wat Roersma - en daarmee het stichtingsbestuur en directie van De Klinkenberg - betreft. „En heel belangrijk vind ik dat er in Ede een niet op religie gestoelde samenwerking komt tussen de verschillende huizen”, zegt Roersma, zich daarmee conformerend aan het standpunt van de provincie. „De keuze-vrijheid kan blijven bestaan, maar op religie gestoeld onderscheid is uit de tijd.”

De zorgsector zou in de opvattingen van Roersma in Ede aanmerkelijk beter kunnen functioneren met meer en betere samenwerking. „Dat hoeft geen zinsverlies van identiteit te betekenen”, verzekert hij. „Integendeel, als we de handen ineen slaan kunnen we gemeen-

schappelijk de onontkoombare veranderingen die de overheid oplegt veel beter hanteren. Dat betekent dat er andere bestuursvormen wenselijk zijn, die met behoud van de eigenheid en eigen identiteit, toch op bepaalde terreinen samenwerken. Dat hoeft je zeker niet als bedreigend te zien, iedereen heeft daar baat bij."

Met een betere onderlinge samenwerking zou de organisatie van ouderenzorg in het algemeen efficiënter kunnen, meent hij. „Wij hebben in De Klinkenberg een wat oude bestuursvorm met een bestuur dat verantwoordelijk is. Tegenwoordig is het meer gebruikelijk dat de directie verantwoordelijk is en het bestuur toezicht houdt. In de dagelijkse praktijk werkt het bij ons op de ‘moderne’ manier, alleen juridisch blijft het bestuur aansprakelijk en verantwoordelijk. Dat heeft diverse voordelen, maar één van de belangrijkste is dat daardoor de bestuursleden nauw betrokken blijven bij De Klinkenberg. En met duidelijke afspraken is het allemaal goed af te dichten. De directeur werkt zelfstandig met uitgebreide bevoegdheden en dat tot volle tevredenheid onder een zogenaamde „oude bestuursvorm."

Bijna ongemerkt heeft Roersma ook flexibiliteit en kwaliteit in zijn betoog verweven. Dogmatisme is De Klinkenberg vreemd. De bewoner staat centraal en dat is een individu. Dat wil zeggen dat er vogels van zeer diverse pluimage hun plek in het zorgcentrum moeten kunnen vinden. Dan kun je geen schermen en hekwerken opzetten, maar moet je met wijd-open ogen de toekomst tegemoet treden. Zakelijk waar de financiële situatie dit vraagt, maar vooral met respect voor de wijzigende behoeften van de (toekomstige) bewoner.

